

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 7Co/11/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7921200297
Dátum vydania rozhodnutia: 09. 11. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jozef Maruščák
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2022:7921200297.1

Uznesenie

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Maruščáka a členov senátu JUDr. Frederiky Zozulákovej a JUDr. Martina Kolesára, v opatrovnickej veci osoby pozbavenej spôsobilosti na právne úkony – A. A., nar. XX.X.XXXX, trvale bytom B., toho času v Psychiatrickej liečebni Samuela Bluma, ul. Gemerská č. 233, Plešivec, zastúpený procesnou opatrovníčkou JUDr. Zuzana Erdélyiová, vyšší súdny úradník Okresného súdu Rožňava, na návrh LUMEN- Špecializované zariadenie, zariadenie pre seniorov a domov sociálnych služieb Trebišov, Jilemnického 1707/1, Trebišov, za účasti Mesta Rožňava, Mestský úrad, Šafárikova č.29, Rožňava, v konaní o zmenu opatrovníka, o odvolaní Mesta Rožňava, Mestský úrad, Šafárikova č. 29, Rožňava proti uzneseniu Okresného súdu Rožňava č.k. 8Ps/7/2021-67 zo dňa 10.5.2022 takto

rozhodol:

P o t v r d z u j e uznesenie súdu prvej inštancie.

odôvodnenie:

Súd prvej inštancie napadnutým uznesením odvolal súdom ustanoveného opatrovníka LUMEN-Špecializované zariadenie, zariadenie pre seniorov a domov sociálnych služieb Trebišov z funkcie opatrovníka A. A., nar. XX.X.XXXX (I. výrok). Za opatrovníka pre A. A., nar. XX.X.XXXX ustanovil Mesto Rožňava (II. výrok). S povinnosťou a oprávnením opatrovanca zastupovať, spravovať jeho majetok s tým, že veci, ktoré nie sú bežnou záležitosťou podliehajú schváleniu súdom (III. výrok). Opatrovníkovi uložil povinnosť podávať správu súdu o A. A., nar. XX.X.XXXX vrátane správy o nakladaní s jeho majetkom, a to každý rok k dátumom 30.6. a 31.12. (IV. výrok). Právo na náhradu trov konania žiadnemu z účastníkov nepriznal (V. výrok).

Súd prvej inštancie zistený skutkový stav právne odôvodnil § 27 ods. 2,3 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, § 272, §274 ods. 1,2, §275, §276, §277 ods. 1 a 2 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok, § 8 ods. 12 zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách a skonštatoval, že zisťoval existenciu príbuzných alebo iných blízkych osôb A. A., ktoré by mohli vykonávať funkciu opatrovníka menovanému, avšak napriek tomu nájsť vhodnú osobu na ustanovenie do funkcie jeho opatrovníka sa nepodarilo. Menovaný je slobodný, bezdetný. Jeho matka a ani sestra neprejavili záujem o výkon funkcie opatrovníka, nie sú s ním v kontakte, nenavštevujú ho. V danej veci teda podľa súdu prvej inštancie sú splnené zákonné podmienky pre ustanovenie tzv. verejného opatrovníka, a to aj bez jeho súhlasu. U ustanoveného opatrovníka sa jedná o mesto, ktoré z tejto pozície má určitý administratívny aparát na zabezpečenie svojich úloh v rámci samosprávy ako aj preneseného výkonu štátnej správy. Úlohou miest a obcí je okrem iného aj starostlivosť o potreby ich obyvateľov v zmysle § 1 ods. 2 zákona číslo 369/1990 Zb. o obecnom zriadení a ktorá môže poskytovať podpornú sociálnu službu spočívajúcu v pomoci pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností (§ 12 ods. 1 písm. e) bod 2, § 55 a § 80 písm. g) zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách). Uvedené úlohy, ktoré sú zákonom zverené mestám a obciam možno svojou povahou považovať za blízke povinnostiam vyplývajúcim z funkcie opatrovníka osoby obmedzenej spôsobilosti na právne úkony. Keďže A. A. bol v čase rozhodovania súdu z titulu

svojho trvalého pobytu obyvateľom Mesta Rožňava, súd v súlade s § 27 ods. 3 Občianskeho zákonníka ustanovil za jeho opatrovníka Mesto Rožňava. Súd prvej inštancie zdôraznil, že nie je relevantné, že mesto - obec ako verejnoprávny orgán by s ustanovením za opatrovníka prípadne vyjadrilo nesúhlas. Povinnosti opatrovníka spočívajú najmä v zastupovaní osoby obmedzenej spôsobilosti na právne úkony a spravovaní jeho majetku tak, ako je vymedzené vo výrokovvej časti tohto rozhodnutia s tým, že úkony opatrovníka presahujúce rámec bežných vecí podliehajú schváleniu súdom. K návrhu na ustanovenie za opatrovníka zariadenie, v ktorom je momentálne A. A. umiestnený (Psychiatrická liečebňa Samuela Bluma, ul. Gemerská 233, Plešivec) súd uviedol, že v zmysle § 8 ods. 12 zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách je ustanovenie poskytovateľa sociálnej služby alebo zamestnanca poskytovateľa sociálnej služby za opatrovníka prijímateľa sociálnej služby vylúčené, okrem situácie, ak by štatutárny orgán poskytovateľa sociálnej služby alebo zamestnanec poskytovateľa sociálnej služby bol blízkou osobou prijímateľa sociálnej služby, čo však nie je tento prípad. Navyše v obci Plešivec nie je ďalšie zariadenie, ktoré by malo právnu subjektivitu a bolo by určené na plnenie podobných úloh miestnej samosprávy. V danom prípade je jedine Mesto Rožňava, ktoré v zmysle platných právnych predpisov môže vykonávať funkciu opatrovníka osobe pozbavenej spôsobilosti na právne úkony A. A.. Preto súd rozhodol tak, že za opatrovníka ustanovil Mesto Rožňava. Výrok o trovách konania oprel o ustanovenie § 52 Civilného mimosporového poriadku.

Proti tomuto rozhodnutiu, proti výroku o ustanovení Mesta Rožňava za opatrovníka A. A. podalo v zákonnej lehote odvolanie Mesto Rožňava a navrhlo, aby napadnuté rozhodnutie súd zmenil tak, že za opatrovníka pre A. A. ustanoví obec Plešivec.

Odvolanie Mesto Rožňava podalo z dôvodu, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Mesto Rožňava nesúhlasí s tvrdením súdu prvej inštancie, že jedine ono môže vykonávať funkciu opatrovníka A. A., osobe pozbavenej spôsobilosti na právne úkony. Má za to, že toto tvrdenie nie je v súlade s právnym poriadkom SR. Občiansky zákonník, ani iný všeobecne záväzný právny predpis, ani judikatúra neuvádza, že jedine tá obec, v ktorej má opatrovanec trvalý pobyt, môže byť jeho opatrovníkom. V dôsledku takéhoto výkladu by podľa neho mohla vzniknúť situácia, keď by opatrovanec mal dlhodobý faktický pobyt v Michalovciach a trvalý pobyt v Čadci a za opatrovníka by bolo ustanovené mesto Čadca, čo by výkon funkcie opatrovníka prakticky znemožnilo. Mesto Rožňava poukázala na odôvodnenie napadnutého uznesenia, podľa ktorého je A. A. celoročne poskytovaná sociálna služba v Psychiatrickej liečebni Samuela Bluma v Plešivci, kde je umiestnený od 1.1.2021 na dobu neurčitú, teda dlhodobý faktický pobyt menovaného je v obci Plešivec. Mesto Rožňava má preto za to, že obec Plešivec môže prostredníctvom svojich zamestnancov vykonať funkciu opatrovníka lepšie a flexibilnejšie.

Navrhovateľ - (LUMEN - Špecializované zariadenie, zariadenie pre seniorov a domov sociálnych služieb Trebišov) vyjadril súhlas s ustanovením obce Plešivec za opatrovníka A. A. z dôvodu predpokladu dlhodobého pobytu v Plešivci, nakoľko menovanému sa poskytujú celoročné sociálne služby v Domove sociálnych služieb Psychiatrickej liečebne Samuela Bluma v Plešivci od 1.1.2021 na neurčito.

Navrhovateľ dodatkom k svojmu vyjadreniu k odvolaniu mesta Rožňava uviedol, že nemá námietky voči rozhodnutiu súdu prvej inštancie a súhlasí s tým, aby mesto Rožňava bolo ustanovené za opatrovníka A. A.. Z uvedeného dôvodu navrhol uznesenie súdu prvej inštancie č.k. 8Ps/7/2021-67 o zmene opatrovníka potvrdiť.

Ďalšie vyjadrenia k odvolaniu podané neboli.

Odvolací súd preskúmal napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie aj s konaním, ktoré mu predchádzalo podľa § 65 CMP bez nariadenia pojednávania podľa § 385 CSP a contrario a dospel k záveru, že súd prvej inštancie dostatočne zistil skutočný stav a posúdil ho podľa správnych zákonných ustanovení,

príčom odvolanie ustanoveného opatrovníka nie je dôvodné, preto uznesenie súdu prvej inštancie je potrebné ako vecne správne potvrdiť podľa § 387 ods. 1 CSP.

Konania o ustanovení opatrovníka sa prejednávajú a rozhodujú podľa zákona č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“).

Podľa § 272 CMP, súd ustanoví opatrovníka fyzickej osobe, ak tak ustanovuje osobitný predpis.

Podľa § 274 ods. 2 CMP v uznesení, ktorým ustanovuje opatrovníka, súd vymedzí rozsah opatrovníckych práv a povinností v súlade s účelom, na ktorý bol opatrovník ustanovený.

Podľa § 276 CMP súd odvolá opatrovníka z výkonu funkcie na jeho návrh.

Podľa § 26 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, pokiaľ fyzické osoby nie sú spôsobilé na právne úkony, konajú za nich ich zákonní zástupcovia.

Podľa § 27 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“ alebo „OZ“) zákonným zástupcom fyzickej osoby, ktorú súd rozhodnutím pozbavil spôsobilosti na právne úkony alebo ktorej spôsobilosť na právne úkony súd rozhodnutím obmedzil, je súdom ustanovený opatrovník.

Podľa § 27 ods. 3 OZ, ak sa za opatrovníka nemôže ustanoviť príbuzný fyzickej osoby ani iná osoba, ktorá spĺňa podmienky pre ustanovenie za opatrovníka, ustanoví súd za opatrovníka orgán miestnej správy, prípadne jeho zariadenie, ak je oprávnené vystupovať svojím menom (§ 18 ods. 1).

Podľa § 2 ods. 1 CMP na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 387 ods. 1, 2 a 3 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí ak je vo výroku vecne správne. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody. Odvolací súd sa v odôvodnení musí zaoberať aj podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súdu prvej inštancie. Odvolací súd sa musí v odôvodnení vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní.

Opatrovníkom fyzickej osoby, ktorá bola pozbavená spôsobilosti na právne úkony alebo ktorej spôsobilosť na právne úkony bola obmedzená, má byť predovšetkým príbuzný alebo iná vhodná osoba. V prípade, keď sa súdu nepodarí nájsť z okruhu príbuzných, či iných vhodných subjektov osobu opatrovníka, súd ustanoví za opatrovníka orgán miestnej správy, prípadne jeho zariadenie, ak je oprávnené vystupovať svojím menom v zmysle § 27 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Tzv. verejný opatrovník vykonáva svoju funkciu prostredníctvom svojich zamestnancov na základe uznesenia súdu a v súlade s vymedzením úloh podľa zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov, podľa ktorého základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj jej územia a obyvateľov v zmysle §1 ods.2 citovaného zákona, ako aj zabezpečovanie poskytovania sociálnej služby obcou podľa zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov. Na výkon funkcie tzv. verejného opatrovníka fyzickej osobe, ktorá bola

rozhodnutím súdu pozbavená, resp. obmedzená spôsobilosti na právne úkony môže byť ustanovená obec (mesto, mestská časť), v ktorej má opatrovanec trvalý pobyt alebo jej zariadenie, ktoré má právnu subjektivitu a bolo zriadené na plnenie podobných úloh miestnej samosprávy, pričom ustanovenie verejného opatrovníka nie je viazané na jeho súhlas.

Odvolačí súd po preskúmaní obsahu spisu sa plne stotožňuje so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie, ktorý vykonal dokazovanie v dostatočnom rozsahu, jeho výsledky jednotlivo i vo vzájomných súvislostiach správne vyhodnotil a napokon dospel k správne mu záveru o potrebe zmeny opatrovníka. Na doplnenie odvolací súd dodáva, že z citovaného hmotnoprávneho predpisu vyplýva, že súd je povinný dôsledne skúmať okruh osôb, ktoré by mohli vykonávať funkciu opatrovníka a to v prvom rade z okruhu príbuzných osoby, ktorej spôsobilosť na právne úkony bola obmedzená alebo osoby, ktorá bola v celom rozsahu pozbavená spôsobilosti na právne úkony, prípadne iných vhodných osôb, či už fyzických alebo právnických, pričom aktuálne právna úprava vylučuje, aby funkciu opatrovníka vykonávalo zariadenie, v ktorom je opatrovanec trvale umiestnený. Len v prípade, ak nie je možné opatrovancovi ustanoviť opatrovníka z okruhu príbuzných, resp. blízkych osôb a teda osôb, u ktorých sa vyžaduje súhlas s prevzatím funkcie opatrovníka, môže súd ustanoviť opatrovancovi takzvaného verejného opatrovníka, a to orgán verejnej správy, prípadne jeho zariadenie, u ktorého však už súhlas s ustanovením opatrovníka nie je potrebný.

V danom prípade je predmetom konania zmena súdom ustanoveného opatrovníka pre A. A., ktorý bol pozbavený spôsobilosti na právne úkony rozsudkom Okresného súdu v Michalovciach č.k. 2Ps/3/2011-33 zo dňa 27.6.2011. Uznesením Okresného súdu v Trebišove č.k. 15Ps/12/2019-27 zo dňa 29.11.2019, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 5.12.2019 bolo za opatrovníka ustanovené LUMEN- Špecializované zariadenie, zariadenie pre seniorov a domov sociálnych služieb, so sídlom Jilemnického 1701/1, Trebišov, ktoré 22.1.2021 podalo na súde prvej inštancie návrh na odvolanie z funkcie opatrovníka z dôvodu ukončenia poskytovania sociálnej služby menovanému k 31.12.2020, pričom od 1.1.2021 sú poskytované sociálne služby menovanému na dobu neurčitú v Psychiatrickej liečebni Samuela Bluma v Plešivci. Súd prvej inštancie vykonal dokazovanie, z ktorého vyplynulo, že v prejednávanej veci ide o prípad, kedy žiaden z príbuzných opatrovanca nesúhlasí s ustanovením za jeho opatrovníka a súd nezistil ani žiadnu inú fyzickú osobu, ktorá by prichádzala ako opatrovník do úvahy. Rovnako zmenou zákona o sociálnych službách už za opatrovníka nemôže byť ustanovený poskytovateľ sociálnej služby alebo zamestnanec v zariadení, ktoré poskytuje danej osobe sociálne služby. Za tejto situácie konajúci súd nemal inú možnosť, ako ustanoviť tzv. verejného opatrovníka v súlade s ustanovením § 27 ods. 3 OZ s tým, že v prípade ustanovenia orgánu miestnej správy za opatrovníka osobe pozbavenej alebo obmedzenej spôsobilosti na právne úkony nie je ustanovenie viazané na súhlas týchto orgánov. Jedinou podmienkou možnosti ustanovenia za opatrovníka osobe pozbavenej/obmedzenej spôsobilosti na právne úkony je právna subjektivita. Keďže opatrovanec má trvalé bydlisko v Rožňave a prvoradou povinnosťou mesta Rožňava je starostlivosť o potreby jeho obyvateľov, súd prvej inštancie správne ustanovil za opatrovníka práve mesto Rožňava.

K námietke mesta Rožňava, že za opatrovníka A. A. mala byť ustanovená obec Plešivec, nakoľko menovaný má dlhodobý faktický pobyt v obci Plešivec, kde je mu v Psychiatrickej liečebni Samuela Bluma poskytovaná sociálna služba od 1.1.2021 na dobu neurčitú a že obec Plešivec môže flexibilnejšie a lepšie plniť prostredníctvom svojich zamestnancov funkciu opatrovníka, odvolací súd zdôrazňuje, že k ustanoveniu tzv. verejného opatrovníka bolo nutné pristúpiť, keďže sa nepodarilo nájsť vhodnú osobu v okruhu príbuzných, či blízkych osôb, prípadne inú vhodnú fyzickú osobu, ktorá by mohla vykonávať funkciu opatrovníka. Verejný opatrovník vykonáva svoju funkciu prostredníctvom svojich zamestnancov a v súlade s vymedzenými úlohami miestnej samosprávy, pričom nie je vylúčené, že v malých obciach pri výkone opatrovníctva je potrebná spolupráca s mestom, kde je výkon opatrovníctva zverený sociálnym pracovníkom. Ustanovenie orgánu miestnej správy za opatrovníka nie je viazané na súhlas tohto orgánu. Odvolací súd zdôrazňuje, že opatrovník zastupuje osobu iba v právnych vzťahoch a nie je povinný vykonávať faktickú starostlivosť o opatrovanca. Rovnako odvolací súd zdôrazňuje, že opatrovanec je prihlásený k trvalému pobytu v meste Rožňava, a prvoradou povinnosťou mesta je starostlivosť o potreby jeho obyvateľov bez ohľadu na skutočnosť, že opatrovanec je aktuálne umiestnený v zariadení v Plešivci. Taktiež skutočnosť, že osoba je umiestnená na dobu neurčitú,

neznamená, že ide o dlhodobý pobyt. Odvolateľ tiež namietal, že žiaden právny predpis, ani judikatúra neuvádza, že jedine obec, v ktorej má opatrovanec trvalý pobyt môže byť jeho opatrovníkom a poukázal, že by tým mohla vzniknúť situácia, kedy by osoba s trvalým pobytom v Čadci bola fakticky umiestnená v zariadení v Michalovciach a za opatrovníka by muselo byť ustanovené mesto Čadca. K uvedenej námietke je potrebné uviesť, že právne predpisy síce výlučne neprikazujú, ale ani nevylučujú, aby súd za opatrovníka osobe obmedzenej, resp. pozbavenej spôsobilosti na právne úkony ustanovil obec (mesto), v ktorej má opatrovanec trvalý pobyt. Pričom vychádzajúc z úloh a povinností, ktoré obec (mesto) má plniť vo vzťahu k obyvateľom je ustanovenie obce (mesta) za opatrovníka osobe, ktorá je jej obyvateľom, a u ktorej nie je možné ustanoviť za opatrovníka inú osobu z okruhu príbuzných a blízkych osôb, nevyhnutné. Rovnako situácia, ktorú načrtol odvolateľ a označil za absurdnú, vzhľadom na vzdialenosť medzi ním uvedenými mestami, nemožno považovať za porovnateľnú s prejednávanou vecou a uvedený príklad je irelevantný aj vzhľadom na skutočnosť, že každý jeden prípad sa posudzuje osobitne a pri ustanovení opatrovníka osobe pozbavenej, resp. obmedzenej v spôsobilosti na právne úkony je určujúce to, aby ustanovený opatrovník vykonával opatrovníctvo v najlepšom záujme osoby, ktorú opatruje. V posudzovanom prípade má aj odvolací súd za to, že mesto Rožňava spĺňa kritéria potrebné na výkon funkcie opatrovníka.

Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd uznesenie v napadnutom výroku o ustanovení Mesta Rožňava za opatrovníka A. A. ako vecne správne potvrdil a súčasne sa v celom rozsahu stotožnil s jeho odôvodnením, preto len na zdôraznenie jeho správnosti uviedol ďalšie dôvody a vysporiadal sa s podstatnou argumentáciou účastníkov, predovšetkým odvolateľa podľa § 387 ods. 1,2,3 CSP.

Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3:0 (§ 393 ods. 2 druhej vety CSP).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 a nasl. CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP). Uvedená povinnosť neplatí, ak je dovolateľ fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).